

DANH MỤC TỪ VIẾT TẮT

Từ viết đầy đủ	Từ viết tắt
Trung học cơ sở	THCS
Giáo dục phổ thông	GDPT
Ban giám hiệu	BGH

MỤC LỤC

Nội dung	Trang
I. ĐẶT VẤN ĐỀ	1
1. Lý do chọn đề tài	1
2. Mục đích nghiên cứu	1
3. Khách thể và đối tượng nghiên cứu	1
3.1 Khách thể nghiên cứu	1
3.2 Đối tượng nghiên cứu	1
4. Giả thuyết khoa học	2
5. Nhiệm vụ nghiên cứu	2
6. Giới hạn nghiên cứu	2
7. Phương pháp nghiên cứu	2
7.1 Phương pháp nghiên cứu lý luận	2
7.2 Phương pháp nghiên cứu thực tiễn	2
II. GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ	2
1. Cơ sở lý luận	2
1.1. Các văn bản chỉ đạo của Đảng, Nhà nước và ngành GD....	2
1.2. Hoạt động văn hóa đọc của học sinh ở trường THCS	3
2. Thực trạng công tác chỉ đạo nâng cao hiệu quả văn hóa đọc cho học sinh ở trường THCS	3
2.1. Thực trạng văn hóa đọc cho học sinh ở trường THCS	3
2.2. Thực trạng chỉ đạo nâng cao hiệu quả văn hóa đọc cho học sinh ở trường THCS	4
3. Đề xuất một số biện pháp nhằm nâng cao hiệu quả văn hóa đọc cho học sinh ở trường THCS	6
4. Hiệu quả của sáng kiến kinh nghiệm	12
III. KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ	13
1. Kết luận	13
2. Kiến nghị	14

I. ĐẶT VẤN ĐỀ

1. Lý do chọn đề tài

Đọc sách có vai trò rất lớn đối với việc giáo dục nhân cách con người. Mỗi cuốn sách đều thể hiện giá trị nhân văn cao cả. Từ sách, các tác giả đã gửi gắm những tâm tư, tình cảm, khát vọng ... trong cuộc sống và trong mọi mối quan hệ xã hội, để từ đó giúp người đọc hiểu, cảm nhận và thay đổi chính mình. Có thể nói, sách chính là “người thầy vĩ đại”, có tác dụng lớn đối với việc giáo dục tình cảm, đạo đức, giáo dục ý thức thẩm mỹ,... giúp con người cảm nhận được tình yêu thương, hiểu biết về các giá trị văn hóa, xã hội và giá trị của cuộc sống.

Trong bối cảnh đẩy mạnh hội nhập quốc tế và khoa học công nghệ phát triển không ngừng, phát triển văn hoá đọc - một bộ phận của văn hoá là một trong những động lực thúc đẩy hình thành nên những con người mới có nhân cách, lối sống lành mạnh, có hiểu biết, trí tuệ để có thể thích ứng với sự phát triển của xã hội hiện đại - xã hội dựa trên nền tảng của nền kinh tế tri thức. Tuy nhiên, trong thực tế hiện nay sự phát triển mạnh mẽ của Internet toàn cầu và công nghệ số đang đặt ra những thời cơ và thách thức đối với văn hoá đọc. Nhiều học sinh chưa có thói quen, có kế hoạch đọc sách hoặc chỉ sử dụng điện thoại, máy tính để chat với bạn bè, xem tik tok, youtube.... Mặt khác thư viện nhà trường chưa được khai thác hiệu quả, số lượng đầu sách còn hạn chế hoặc chưa phù hợp với nhu cầu của học sinh. Công tác quản lý và tổ chức hoạt động khuyến khích đọc sách trong nhà trường chưa tạo được sức hút mạnh mẽ đối với học sinh.

Trước thực trạng trên là một nhà quản lý tôi nhận thấy cần có sự chỉ đạo từ Ban giám hiệu để nâng cao nhận thức, hình thành thói quen đọc sách để nâng cao hiệu quả văn hóa đọc cho học sinh là rất cần thiết. Xuất phát từ những lí do trên tôi chọn đề tài: “*Biện pháp chỉ đạo nâng cao hiệu quả văn hóa đọc cho học sinh trường trung học cơ sở*” làm đề tài nghiên cứu.

2. Mục đích nghiên cứu

- Xác định thực trạng văn hóa đọc của học sinh trường THCS.
- Đề xuất các biện pháp chỉ đạo hiệu quả nhằm nâng cao thói quen đọc sách cho học sinh.

3. Khách thể và đối tượng nghiên cứu:

3.1. Khách thể nghiên cứu

Văn hóa đọc sách là một trong những mục tiêu của giáo dục toàn diện.

3.2. Đối tượng nghiên cứu

Biện pháp chỉ đạo nâng cao hiệu quả văn hóa đọc cho học sinh ở trường THCS Lê Quý Đôn

4. Giả thuyết khoa học

- Chỉ đạo nâng cao hiệu quả văn hóa đọc sách cho học sinh tại trường THCS Lê Quý Đôn nhìn chung đã có những biện pháp khả thi để góp phần thực hiện tốt mục tiêu giáo dục toàn diện, trước những yêu cầu của sự nghiệp đổi mới giáo dục tuy vậy vẫn còn cần phải hoàn thiện.

- Nếu vận dụng hợp lý những biện pháp mà tôi đề xuất ở bài viết này thì văn hóa đọc sách cho học sinh tại trường THCS Lê Quý Đôn sẽ mang lại hiệu quả cao hơn.

5. Nhiệm vụ nghiên cứu

- Xác định cơ sở lý luận về công tác chỉ đạo nâng cao hiệu quả văn hóa đọc sách trong nhà trường THCS góp phần thực hiện tốt giáo dục toàn diện cho học sinh.

- Khảo sát và đánh giá thực trạng văn hóa đọc của học sinh tại trường THCS.

- Đề xuất biện pháp chủ yếu nhằm nâng cao hiệu quả văn hóa đọc sách trong nhà trường.

6. Giới hạn nghiên cứu

Vì thời gian có hạn nên tôi tập trung nghiên cứu trong năm học 2023 – 2024; năm học 2024 – 2025.

7. Phương pháp nghiên cứu

7.1. Phương pháp nghiên cứu lý luận

Bằng việc nghiên cứu các văn bản quy phạm pháp luật, văn bản quản lý, công trình khoa học đã có và các tài liệu khác từ đó chỉ ra biện pháp chỉ đạo nhằm nâng cao hiệu quả văn hóa đọc cho học sinh ở trường THCS.

7.2. Phương pháp nghiên cứu thực tiễn

Bằng việc điều tra, khảo sát, tổng kết kinh nghiệm thực tiễn... nhằm đánh giá thực trạng văn hóa đọc cho học sinh tại trường THCS; đồng thời kiểm chứng tính hợp lý và khả thi của biện pháp mà tôi đề xuất.

II. GIẢI QUYẾT VẤN ĐỀ

1. Cơ sở lý luận

1.1 Các văn bản chỉ đạo của Đảng, Nhà nước và ngành GDĐT về thực hiện việc phát triển văn hóa đọc tại các trường học.

- Quyết định số 284/QĐ-TTg ngày 24/02 /2014 của Thủ tướng Chính phủ, ngày 21 tháng 4 hàng năm được chọn là Ngày Sách Việt Nam.

- Quyết định số 329/QĐ-TTg, ngày 15/3/2017 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án phát triển văn hóa đọc trong cộng đồng đến năm 2020, định hướng đến năm 2030.

- Chỉ thị số 11/CT-TTg, ngày 23/4/2019 của Thủ tướng Chính phủ về việc phát triển văn hóa đọc trong cộng đồng (2019)

- Kế hoạch 62/KH-UBND, ngày 24/3/ 2020 về phát triển văn hóa đọc thành phố Hà Nội đến năm 2025, định hướng đến năm 2030

- Quyết định số 1862/QĐ-Ttg ngày 4/11/2021 của Thủ tướng Chính phủ về tổ chức Ngày Sách và Văn hóa đọc Việt Nam.

- Chỉ thị số 20/CT-TTg ngày 01/11/2022 của Thủ tướng Chính phủ về đẩy mạnh đổi mới hoạt động của thư viện trong xây dựng, phát triển kỹ năng đọc, tiếp cận và xử lý thông tin cho thiếu nhi.

- Công văn Số 5201/BGDĐT-GDTH ngày 9/9/2024 của BGDĐT về việc tổ chức Tuần lễ hưởng ứng học tập suốt đời năm 2024 với Chủ đề: Phát triển văn hóa đọc thúc đẩy học tập suốt đời.

1.2. Hoạt động đọc sách của học sinh ở trường THCS

Hiện nay, hoạt động đọc sách của học sinh trong nhà trường THCS đang ngày càng được chú trọng nhằm nâng cao văn hóa đọc, phát triển tư duy và kỹ năng học tập cho học sinh phù hợp với chương trình GDPT 2018. Nhà trường triển khai hoạt động đọc sách thông qua thư viện trường, các tiết học ngoại khóa, hoặc phong trào “Giờ đọc sách đầu giờ” trong lớp học. Nhà trường đã xây dựng không gian “Thư viện mở”, không gian “Thư viện xanh” khuyến khích học sinh mượn sách về nhà hoặc đọc sách tại chỗ. Ngoài ra còn tổ chức các cuộc thi kể chuyện theo sách, viết cảm nhận, vẽ tranh về sách nhằm tạo động lực cho học sinh.

Tuy nhiên, hoạt động này vẫn gặp nhiều khó khăn như học sinh chưa có thói quen đọc sách thường xuyên, nguồn sách tại thư viện còn hạn chế, và sự cạnh tranh từ các phương tiện giải trí điện tử. Do đó, để phát huy hiệu quả của hoạt động đọc sách, cần có sự phối hợp giữa nhà trường, giáo viên và phụ huynh nhằm tạo điều kiện và khuyến khích học sinh tiếp cận với sách một cách tích cực hơn.

2. Cơ sở thực tiễn

2.1. Khái niệm “văn hóa đọc”

Khái niệm “văn hóa đọc” được hiểu theo 2 nghĩa:

Theo nghĩa rộng, văn hóa đọc là cách ứng xử, giá trị và chuẩn mực đọc của các nhà quản lý và các cơ quan quản lý nhà nước; ứng xử, giá trị và chuẩn mực đọc của cộng đồng và ứng xử, giá trị và chuẩn mực đọc của mỗi cá nhân

trong xã hội. Xét từ góc độ cá nhân, văn hóa đọc cần hội tụ đủ 3 yếu tố là thói quen đọc, sở thích đọc và kỹ năng đọc.

Theo nghĩa hẹp “văn hóa đọc là ứng xử, giá trị và chuẩn mực đọc của mỗi cá nhân hình thành nên: Thói quen đọc, sở thích đọc, kỹ năng đọc. Các yếu tố này có mối quan hệ mật thiết với nhau cùng bổ sung, bồi đắp cho nhau. Khi cá nhân có những ứng xử, giá trị và chuẩn mực đúng đắn, lành mạnh sẽ hình thành thói quen đọc, sở thích đọc, kỹ năng đọc lành mạnh. Văn hóa đọc được hiểu là tập hợp các thói quen, hành vi, kỹ năng, nhu cầu và phong cách đọc sách của một cá nhân hoặc cộng đồng, thể hiện sự trân trọng tri thức và khả năng sử dụng thông tin một cách hiệu quả. Theo UNESCO (2005), văn hóa đọc không chỉ đơn thuần là việc đọc sách mà còn bao gồm cách con người tiếp cận, xử lý và áp dụng tri thức vào cuộc sống.

2.2. *Vai trò của văn hóa đọc đối với học sinh THCS*

Văn hóa đọc được cấu thành bởi các yếu tố: Thói quen đọc sách, kỹ năng đọc sách, thái độ đối với sách và ứng dụng tri thức. Vì vậy, văn hóa đọc có ý nghĩa quan trọng trong việc phát triển tư duy, mở rộng kiến thức, rèn luyện ngôn ngữ và định hướng con người đến các giá trị đạo đức, nhân văn tốt đẹp.

Đọc sách không chỉ giới hạn trong sách giáo khoa mà còn bao gồm các tài liệu tham khảo, sách văn học, khoa học, lịch sử, hay truyện, ca dao, tục ngữ, Việc này giúp học sinh không chỉ học hỏi được những kiến thức mới mà còn kích thích sự tò mò, tìm tòi và khả năng học hỏi.

Ví dụ 1: Học sinh học môn Khoa học, ngoài đọc sách giáo khoa các em còn đọc các sách khoa học sẽ giúp học sinh hình thành tư duy khoa học, khám phá và giải quyết các vấn đề trong học tập và cuộc sống hoặc khi học sinh đọc một cuốn sách "Khám phá vũ trụ", các em không chỉ học được kiến thức về vũ trụ mà còn phát triển khả năng tư duy logic, phản biện và sáng tạo...

Đọc sách giúp học sinh rèn luyện khả năng tư duy phản biện, giúp các em không chỉ tiếp thu thông tin mà còn phân tích, đánh giá và đưa ra kết luận. Việc đọc các sách thuộc các thể loại khác nhau, từ văn học đến khoa học, sẽ kích thích khả năng tư duy sáng tạo và giải quyết vấn đề của học sinh.

Ví dụ 2: Một học sinh thích đọc cuốn tiểu thuyết trinh thám như "Sherlock Holmes" của Arthur Conan Doyle sẽ học được cách phân tích các tình huống, suy luận logic và tìm kiếm giải pháp cho vấn đề. Việc này không chỉ giúp các em nâng cao khả năng giải quyết vấn đề trong học tập mà còn giúp phát triển kỹ năng ra quyết định, tìm ra giải pháp hợp lý trong cuộc sống.

Đọc sách giúp học sinh cải thiện kỹ năng ngôn ngữ, đặc biệt là khả năng đọc hiểu, viết và giao tiếp. Việc tiếp xúc với nhiều thể loại văn bản sẽ giúp học

sinh làm quen với cách viết, cách diễn đạt và từ vựng phong phú. Kỹ năng viết của học sinh cũng được nâng cao thông qua việc đọc các tác phẩm văn học, sách báo, tạp chí.

Ví dụ 3: Khi học sinh đọc các tác phẩm văn học, các em sẽ học cách sử dụng từ ngữ một cách chính xác và sáng tạo. Như khi đọc cuốn sách "Đoạn Đường Vắng" của tác giả Nguyễn Ngọc Tư, em sẽ hiểu cách sử dụng ngôn ngữ để diễn đạt cảm xúc, mô tả nhân vật và tạo dựng cốt truyện hấp dẫn. Kỹ năng viết của học sinh sẽ được cải thiện nhờ vào việc học hỏi các cách sử dụng ngôn từ trong các tác phẩm văn học đó.

Đọc sách, đặc biệt là các thể loại văn học, có thể giúp học sinh phát triển khả năng cảm nhận và thấu hiểu cảm xúc của chính mình và người khác. Qua việc đọc, học sinh có thể học được những bài học về nhân sinh, đạo đức, và các giá trị nhân văn.

Ví dụ 4: Khi đọc cuốn sách "Mắt Biếc" của Nguyễn Nhật Ánh, học sinh có thể cảm nhận được tình yêu trong sáng, sự hy sinh của những nhân vật, từ đó rút ra bài học về tình cảm, về sự trân trọng và tôn trọng người khác. Việc này giúp học sinh phát triển tình cảm, trở nên đồng cảm hơn với những người xung quanh.

Đọc sách là một thói quen tự giác, yêu cầu học sinh phải chủ động, kiên nhẫn và có tính kỷ luật. Việc tạo ra thói quen đọc sách hàng ngày sẽ giúp học sinh phát triển khả năng tự học và rèn luyện kỹ năng quản lý thời gian.

Ví dụ 5: Một học sinh có thể đặt mục tiêu mỗi tháng đọc một cuốn sách hoặc tham gia vào một câu lạc bộ đọc sách trong trường. Việc này không chỉ giúp các em có cơ hội tiếp xúc với nhiều sách vở mà còn rèn luyện tính kiên nhẫn và kỷ luật trong việc hoàn thành các mục tiêu đã đặt ra.

Đọc sách cũng tạo ra môi trường học tập phong phú, thú vị và đầy cảm hứng. Khi học sinh tham gia vào các hoạt động đọc sách, đặc biệt là các chương trình đọc sách do trường tổ chức, các em không chỉ tiếp thu kiến thức mà còn có cơ hội giao lưu, thảo luận, và chia sẻ ý tưởng với bạn bè, từ đó mở rộng tầm hiểu biết và khả năng sáng tạo.

Ví dụ 6: Các hoạt động như "Ngày hội sách" hay "Cuộc thi đọc sách" có thể được tổ chức trong trường để khuyến khích học sinh tham gia đọc sách và chia sẻ những câu chuyện thú vị từ các cuốn sách mà họ yêu thích. Điều này tạo ra một môi trường học tập vui tươi, kích thích sự sáng tạo và niềm đam mê học hỏi ở học sinh.

Như vậy, đọc sách đóng vai trò rất quan trọng trong sự phát triển toàn diện của học sinh, không chỉ giúp các em nâng cao kiến thức mà còn rèn luyện

các kỹ năng sống cần thiết như tư duy phản biện, khả năng giải quyết vấn đề, cải thiện kỹ năng ngôn ngữ, phát triển cảm xúc và hình thành nhân cách. Việc đọc sách được xem như là một thói quen hàng ngày, giúp học sinh không chỉ đạt kết quả cao trong học tập mà còn trở thành những người có tư duy độc lập, sáng tạo và nhân văn.

3. Thực trạng của công tác chỉ đạo nâng cao hiệu quả văn hóa đọc sách trong nhà trường

3.1. Khảo sát về thói quen đọc sách của học sinh hiện nay

Tôi tiến hành khảo sát về thói quen đọc sách của học sinh tại trường THCS Lê Quý Đôn:

- Thời gian khảo sát: Tháng 9 năm học 2023 - 2024

- Khảo sát 300 học sinh bằng cách phát phiếu khảo sát trực tiếp, ngẫu nhiên: Số học sinh có thói quen thường xuyên đọc sách là 15%; thỉnh thoảng đọc sách là 45%; học sinh gần như không nghĩ đến việc đọc sách: 40%.

- Nguyên nhân: Nhà trường mới đi vào hoạt động thư viện sách, báo, truyện còn hạn chế. Chưa có nhiều hoạt động thúc đẩy văn hóa đọc, mặt khác do ảnh hưởng của Covid 19, học sinh học online nhiều ngày, ngoài giờ học học sinh xem ti vi hoặc lên mạng xã hội nên học sinh không có thói quen đọc sách.

3.2 Thực trạng công tác chỉ đạo nâng cao văn hóa đọc

* Thuận lợi:

- Ban giám hiệu đoàn kết, có ý thức trách nhiệm cao, nhiệt tình, gương mẫu. Luôn chú trọng đến việc xây dựng văn hóa đọc, tổ chức các hoạt động như “Ngày hội đọc sách”, “Thư viện mở”, “Thư viện xanh”, “Mỗi tuần một cuốn sách hay, một câu chuyện đẹp”.

- Phụ huynh ngày càng nhận thức rõ tầm quan trọng của việc đọc sách đối với con em, xây dựng tủ sách tại lớp học và ủng hộ sách cho thư viện nhà trường nhiều hơn.

- Có đầy đủ máy tính kết nối mạng giúp học sinh tìm kiếm tài liệu học tập trên Internet dễ dàng hơn.

- Nhân viên thư viện có chuyên môn vững vàng, thân thiện, yêu nghề, mến trẻ.

* Khó khăn:

- Nhiều học sinh chưa có thói quen đọc sách thường xuyên, chủ yếu đọc sách theo yêu cầu của giáo viên hoặc để phục vụ bài tập, thi cử.

- Một số học sinh không hứng thú với những cuốn sách có nội dung mang tính học thuật hoặc không liên quan đến sở thích cá nhân.

- Kinh phí đầu tư cho thư viện và hoạt động đọc sách còn hạn chế. Số lượng đầu sách trong thư viện chưa đáp ứng nhu cầu của học sinh.

3.3. Thực trạng chỉ đạo nâng cao hiệu quả văn hóa đọc trong nhà trường

Từ khi thành lập đến nay nhà trường rất quan tâm, chú trọng đến văn hóa đọc cho học sinh bằng nhiều hình thức khác nhau như tổ chức các hoạt động "Ngày hội đọc sách", "Kể chuyện theo sách", "Mỗi tuần một cuốn sách hay, một câu chuyện đẹp"... Tuy nhiên, các hoạt động vẫn còn hình thức, chưa tạo được sức lan tỏa mạnh mẽ.

Một số học sinh nhà trường còn bị chi phối bởi các phương tiện giải trí như điện thoại, mạng xã hội, khiến thời gian dành cho việc đọc sách bị hạn chế. Chưa có phương pháp đọc sách hiệu quả, chưa biết cách chọn sách phù hợp; sự phối hợp chặt chẽ giữa nhà trường, phụ huynh và thư viện để hình thành thói quen đọc sách cho học sinh; có kế hoạch cụ thể và hiệu quả trong việc khuyến khích học sinh đọc sách. Thư viện chưa có nhiều hoạt động sôi nổi nhằm thu hút học sinh đến đọc sách. Nguyên nhân của hạn chế trên do thiếu sự quan tâm và đầu tư đúng mức từ nhà trường, gia đình. Học sinh chưa nhận thức đầy đủ về lợi ích của việc đọc sách. Chưa có các chính sách khuyến khích mạnh mẽ từ ngành giáo dục và địa phương.

Văn hóa đọc sách mang lại nhiều tác dụng quan trọng đối với cá nhân và xã hội giúp phát triển trí tuệ và tư duy; cải thiện kỹ năng ngôn ngữ và giao tiếp; phát triển nhân cách và đạo đức; nâng cao hiệu quả công việc và học tập... tôi nhận thức được vai trò của văn hóa đọc sách cho học sinh trong trường THCS là rất quan trọng giúp cho các em phát triển toàn diện và tạo nên một xã hội văn minh, tri thức. Vì vậy, cần tuân thủ quy định của Bộ Giáo dục và Đào tạo về tổ chức hoạt động trải nghiệm và thư viện trường học. Đảm bảo, phù hợp với điều kiện thực tế của nhà trường. Được sự phê duyệt của Hiệu trưởng nhà trường và sự phối hợp của giáo viên, phụ huynh. Đánh giá, điều chỉnh kế hoạch theo từng năm học để nâng cao hiệu quả văn hóa đọc sách cho học sinh THCS.

4. Một số biện pháp chỉ đạo nhằm nâng cao hiệu quả văn hóa đọc sách cho học sinh ở trường THCS

Để nâng cao hiệu quả văn hóa đọc cho học sinh ở trường THCS không đơn thuần là sự nỗ lực của nhân viên thư viện mà một phần rất quan trọng là sự ủng hộ từ phía học trò, từ các lực lượng trong và ngoài nhà trường. Những việc tôi đã làm với cương vị chỉ đạo trong hoạt động này:

Biện pháp 1 : Thành lập Ban chỉ đạo

- Ban chỉ đạo công tác nâng cao hiệu quả văn hóa đọc cho học sinh ở trường THCS được thành lập gồm các đồng chí:

Hiệu trưởng - Trưởng ban

Phó hiệu trưởng - Phó ban.

Tổng phụ trách Đội, cán bộ thư viện - Ủy viên thường trực

Đại diện giáo viên Ngữ văn, Giáo viên chủ nhiệm các lớp, Đoàn Thanh niên, Đội Thiếu niên Tiền phong Hồ Chí Minh, Ban đại diện cha mẹ học sinh, học sinh có thành tích xuất sắc trong phong trào đọc sách - Ủy viên.

- Ban chỉ đạo có nhiệm vụ triển khai và thực hiện các nghị quyết, công văn, hướng dẫn về công tác nâng cao hiệu quả văn hóa đọc cho học sinh ở trường THCS. Xây dựng kế hoạch cụ thể hóa chương trình, hành động để nâng cao văn hóa đọc. Phối hợp với thư viện, giáo viên, phụ huynh để triển khai hoạt động phù hợp.

- Ban chỉ đạo thường xuyên theo dõi, đánh giá hiệu quả hoạt động, tổ chức sơ kết và tổng kết định kỳ. Đề xuất các hình thức khen thưởng cho cá nhân, tập thể có thành tích xuất sắc.

Biện pháp 2: Xây dựng kế hoạch

Quan điểm xây dựng kế hoạch:

- Kế hoạch phải phù hợp với điều kiện thực tế của nhà trường và đối tượng học sinh.

- Đảm bảo tính khoa học, logic và có tính khả thi cao.

- Phát huy vai trò chủ động, sáng tạo của học sinh trong việc đọc sách.

- Xây dựng môi trường đọc sách thân thiện, hấp dẫn để thu hút học sinh.

- Đẩy mạnh sự phối hợp giữa gia đình, nhà trường và xã hội trong việc thúc đẩy văn hóa đọc.

- Kế hoạch hoàn chỉnh sau khi đã thông qua các thành viên ban chỉ đạo và điều chỉnh hợp lý

- Xây dựng kế hoạch tổng thể cả năm và xây dựng kế hoạch từng tháng.

Biện pháp 3: Xây dựng đội ngũ cán bộ, giáo viên, nhân viên thư viện vững mạnh trong công tác nâng cao hiệu quả văn hóa đọc cho học sinh THCS

- Nhà trường tổ chức hội thảo, chuyên đề về tầm quan trọng của văn hóa đọc đối với sự phát triển tri thức và nhân cách của học sinh. Đưa nội dung giáo dục văn hóa đọc vào kế hoạch đào tạo, bồi dưỡng giáo viên định kỳ hằng năm. Khuyến khích giáo viên tham gia các lớp học, khóa đào tạo về phương pháp giảng dạy tích hợp văn hóa đọc trong các môn học để nâng cao nhận thức về vai trò của văn hóa đọc.

- Tổ chức các buổi tập huấn về phương pháp hướng dẫn học sinh đọc sách hiệu quả, kỹ năng chọn lựa sách, truyện phù hợp. Động viên, khích lệ giáo viên

nghiên cứu và áp dụng các mô hình dạy học tích hợp văn hóa đọc như: “Đọc hiểu sáng tạo”, “Thư viện mở”, “Góc đọc sách trong lớp học”...

- Phối hợp với thư viện để xây dựng các không gian đọc sách hiện đại, thân thiện thu hút giáo viên và học sinh tham gia. Phát động phong trào “Giáo viên làm gương” với các hoạt động như: chia sẻ sách hay, viết cảm nhận sách, kể chuyện theo sách.

- Xây dựng thư viện điện tử, kho học liệu số để giáo viên dễ dàng tiếp cận và khai thác tài liệu phục vụ giảng dạy.

- Phát huy vai trò của nhân viên thư viện phối hợp với các tổ chuyên môn tích cực trao đổi, chia sẻ kinh nghiệm tổ chức hoạt động đọc sách trong các buổi sinh hoạt tổ chuyên môn. Giáo viên chủ nhiệm tăng cường hợp tác với phụ huynh để xây dựng thói quen đọc sách cho học sinh từ gia đình.

- Ban giám hiệu đưa tiêu chí về văn hóa đọc vào đánh giá thi đua của giáo viên hằng tháng, có kiểm tra sổ theo dõi mượn, trả của của nhân viên thư viện. Đồng thời có khen thưởng, biểu dương những giáo viên có đóng góp tích cực trong việc phát triển văn hóa đọc. nhằm tạo động lực, khuyến khích giáo viên tích cực tham gia phát triển văn hóa đọc.

Việc xây dựng đội ngũ cán bộ, giáo viên vững mạnh trong công tác nâng cao hiệu quả văn hóa đọc là rất cần thiết vì nó không chỉ góp phần nâng cao chất lượng dạy học mà còn giúp học sinh hình thành thói quen và niềm đam mê đọc sách, từ đó phát triển toàn diện tri thức và nhân cách.

Biện pháp 4: Xây dựng văn hóa đọc sách cho học sinh

- BGH nhà trường cùng với nhân viên thư viện, Tổng phụ trách, giáo viên chủ nhiệm, giáo viên môn Ngữ văn thường xuyên tuyên truyền, giáo dục cho học sinh thấy được tầm quan trọng của việc đọc sách. Đọc sách không chỉ giúp học sinh tiếp cận tri thức một cách chủ động mà còn góp phần phát triển nhân cách, kỹ năng sống, hình thành tư duy. Để có được kết quả đó mỗi học sinh cần phải tự rèn cho mình thói quen đọc sách hàng ngày.

- Để xây dựng phong trào đọc sách hiệu quả, ngay từ đầu năm học Ban chỉ đạo hoạt động nâng cao hiệu quả văn hóa đọc sách cho học sinh phối hợp với giáo viên Ngữ văn, giáo viên chủ nhiệm đã có những chỉ đạo:

Xây dựng kế hoạch cụ thể và dài hạn

- + Xác định mục tiêu: Khuyến khích học sinh đọc sách để nâng cao kiến thức, phát triển kỹ năng mềm.

- + Xây dựng lộ trình: Phân chia các giai đoạn triển khai như tổ chức sự kiện, phát động thử thách, xây dựng tủ sách...

Chỉ đạo việc xây dựng không gian đọc sách

- + Thiết lập khu vực đọc sách thân thiện với kệ sách đa dạng, bàn ghế thoải mái, không gian đọc sách rộng.

- + Phát động chương trình “Tủ sách dùng chung” tại các lớp học nơi mọi người có thể quyên góp sách hoặc trao đổi sách với nhau.

- + Đảm bảo sách phong phú, phù hợp với đối tượng và thường xuyên cập nhật.

Tổ chức các chương trình khuyến khích đọc sách

- + Phát động phong trào “Mỗi tuần một cuốn sách”, “Ngày hội đọc sách”, “Thi kể chuyện theo sách” với phần thưởng hấp dẫn.

- + Tổ chức “Thử thách đọc sách” học sinh ghi lại cảm nhận sau khi đọc sách, học sinh có bài viết xuất sắc sẽ được khen thưởng.

Lồng ghép hoạt động đọc sách vào các môn học

- + Theo chương trình GDPT 2018 môn Ngữ văn, giáo viên cần yêu cầu học sinh tìm hiểu thêm các tác phẩm văn học ngoài sách giáo khoa để có tư liệu khi viết văn.

- + Môn Lịch sử - Địa lý ngoài sách giáo khoa, giáo viên có thể giới thiệu sách tham khảo để học sinh mở rộng kiến thức hiểu biết về Việt Nam và trên thế giới.

- + Môn Giáo dục công dân khuyến khích học sinh tích cực đọc sách kỹ năng sống, đạo đức...

Khuyến khích học sinh hình thành thói quen đọc sách mỗi ngày

- + Quy định 15 - 20 phút đọc sách vào đầu mỗi buổi học.

- + Xây dựng “Nhật ký đọc sách”, yêu cầu học sinh ghi chép cảm nhận về sách đã đọc.

- + Mỗi tháng tổ chức một buổi chia sẻ sách để học sinh giới thiệu những cuốn sách, truyện mình yêu thích.

Nâng cấp và đa dạng hóa nguồn sách

- + Bổ sung các loại sách phù hợp với lứa tuổi học sinh: truyện, sách khoa học, văn học Việt Nam, văn học thế giới, sách kỹ năng sống...

- + Tổ chức quyên góp sách từ giáo viên, phụ huynh, học sinh để làm phong phú kho sách.

Ứng dụng công nghệ vào hoạt động thư viện

- + Xây dựng thư viện điện tử để học sinh có thể truy cập sách trực tuyến.

- + Sử dụng mã QR để truy cập nhanh nội dung sách hoặc thông tin tác giả.

Biện pháp 5: Phối hợp giữa gia đình, nhà trường và xã hội

Gia đình là môi trường giáo dục đầu tiên và quan trọng nhất, ảnh hưởng trực tiếp đến nhận thức và hành vi đọc sách của học sinh: Cha mẹ làm gương

cho con bằng việc đọc sách hằng ngày. Thiết lập thời gian đọc sách cố định trong ngày (trước khi đi ngủ hoặc vào cuối tuần...). Bố trí một góc đọc sách yên tĩnh, có đầy đủ ánh sáng và sách, truyện phong phú. Cha mẹ cần động viên con chia sẻ nội dung sách đã đọc, đặt câu hỏi để tạo sự hứng thú, muốn tìm tòi, khám phá tri thức từ sách, truyện. Khi cùng con đọc sách cha mẹ nên chọn sách phù hợp với độ tuổi và sở thích của con, tạo sự thích thú mỗi khi đọc sách, truyện. Phụ huynh là người gương mẫu hạn chế sử dụng thiết bị điện tử quá mức, đọc sách cùng con, khuyến khích đọc sách giấy.

Nhà trường đóng vai trò trung tâm trong việc tổ chức các hoạt động thúc đẩy văn hóa đọc, tạo môi trường thuận lợi để học sinh yêu thích việc đọc sách, chia sẻ những tấm gương ham đọc sách, cách đọc sách báo, luôn coi trọng sách báo như Bác Hồ kính yêu. Với Người, sách chính là *“thuốc chữa tội ngu”*; Người đã từng nhấn mạnh : *“Phải nêu cao tác phong đọc lập suy nghĩ và tự do tư tưởng. Đọc tài liệu thì phải đào sâu hiểu kỹ, không tin một cách mù quáng từng câu trong sách. Có vấn đề thông suốt thì mạnh dạn đề ra cho vỡ lẽ, đối với bất cứ vấn đề gì đều phải đặt ra câu hỏi : “ vì sao ” đều phải suy nghĩ kỹ càng, xem nó có hợp với thực tế hay không, tuyệt đối không nên nhắm mắt tuân theo một cách xuôi chiều. Phải suy nghĩ cho chín chắn.”*(7)

Nhà trường thường xuyên cập nhật đa dạng các loại sách theo nhu cầu của học sinh. Bố trí không gian thư viện thân thiện, hấp dẫn, thu hút học sinh tham gia đọc sách

Tổ chức các hoạt động khuyến đọc: Phát động phong trào “Mỗi tuần một cuốn sách”; thi kể chuyện theo sách, giới thiệu sách hay trong giờ chào cờ; thành lập câu lạc bộ đọc sách, khuyến khích học sinh thảo luận và chia sẻ về phương pháp đọc sách.

Gắn kết văn hóa đọc với chương trình học: Đưa nội dung đọc sách vào các môn học, yêu cầu học sinh tóm tắt sách đã đọc; giao bài tập đọc sách và viết cảm nhận.

Nhà trường hợp tác với phụ huynh trong việc định hướng đọc sách cho học sinh. Mời phụ huynh tham gia các hoạt động ủng hộ sách hoặc khuyến đọc cùng học sinh.

Nhà trường mới thành lập, khó khăn về kinh phí. Vì vậy, có thể xã hội hóa để bổ sung số lượng đầu sách cho học sinh như: Xây dựng các dự án quyên góp sách cho thư viện trường học, kêu gọi các cơ quan đoàn thể trên địa bàn phường ủng hộ sách, kết nghĩa với các trường trong Quận cùng nhau chia sẻ sách, truyện...

Việc phối hợp giữa gia đình, nhà trường và xã hội sẽ giúp nâng cao hiệu quả văn hóa đọc cho học sinh một cách bền vững. Để thực hiện tốt điều này, cần có sự cam kết và tham gia tích cực của tất cả các bên.

Biện pháp 6: Tạo nguồn kinh phí cho thư viện

Việc tạo nguồn kinh phí xã hội hóa giúp thư viện trường học phát triển bền vững, có thêm sách, cơ sở vật chất hiện đại và tổ chức các hoạt động khuyến đọc hiệu quả hơn. Dưới đây là một số giải pháp cụ thể:

- Nhà trường cần lập kế hoạch chi tiết về việc nâng cấp thư viện, trong đó xác định rõ: Mục tiêu huy động kinh phí (cần bao nhiêu, sử dụng vào mục đích gì); đối tượng kêu gọi tài trợ (phụ huynh, tổ chức, cựu học sinh...); hình thức huy động cụ thể.

- Tổ chức các cuộc họp với cha mẹ học sinh để phổ biến tầm quan trọng của thư viện đối với việc học tập của con em họ. Từ đó, phát động phong trào “Mỗi gia đình một quyển sách” nhằm khuyến khích phụ huynh quyên góp sách cho thư viện.

- Liên hệ các công ty để kêu gọi tài trợ sách, thiết bị thư viện hoặc tài chính.

- Thành lập “Quỹ thư viện” với sự đóng góp của cựu học sinh, giáo viên đã nghỉ hưu, cá nhân có tâm lòng với giáo dục.

- Cập nhật thông tin thư viện trên website trường, truyền thông rộng rãi về các hoạt động khuyến đọc.

Việc xã hội hóa nguồn kinh phí thư viện cần có sự phối hợp giữa nhà trường, phụ huynh, doanh nghiệp và cộng đồng. Khi có kế hoạch rõ ràng và cách tiếp cận phù hợp, thư viện trường học sẽ có thêm nguồn lực để phát triển, phục vụ tốt hơn cho học sinh.

5. Hiệu quả của sáng kiến kinh nghiệm :

Áp dụng phương pháp này số học sinh trường THCS Lê Quý Đôn đến thư viện mượn sách đọc phục vụ cho học tập và giải trí tăng lên đáng kể, đó là kết quả của quá trình đẩy mạnh công tác chỉ đạo nâng cao hiệu quả văn hóa đọc cho học sinh trong nhà trường THCS.

Kết quả đạt được thông qua phiếu khảo sát:

- Mục đích khảo sát: Đánh giá hiệu quả đọc sách của học sinh
- Nội dung: Đưa ra các tiêu chí khảo sát rõ ràng của trước khi thực hiện và sau khi thực hiện biện pháp
- Đối tượng khảo sát: Học sinh từ khối 6 đến khối 9
- Số học sinh tham gia khảo sát: 300 học sinh
- Thời gian khảo sát: Tháng 2 năm 2025

- Hình thức khảo sát: Phiếu khảo sát trực tiếp, tại lớp
- Kết quả cụ thể như sau:

Tiêu chí khảo sát	Trước khi thực hiện biện pháp	Sau khi thực hiện biện pháp	Tỷ lệ tăng
Số học sinh đến thư viện ít nhất 1 lần/tuần	80 học sinh (26.7%)	215 học sinh (71.7%)	45%
Số học sinh mượn sách trung bình mỗi tuần	180 lượt mượn	720 lượt mượn	180%
Số lượng đầu sách được mượn nhiều nhất trong tuần	220 quyển	450 quyển	77%
Học sinh tham gia hoạt động đọc sách theo chủ đề	60 học sinh (20%)	188 học sinh (62.7%)	42.70%
Số học sinh tham gia câu lạc bộ đọc sách	50 học sinh (16.7%)	180 học sinh (60%)	43.30%
Thời gian trung bình mỗi học sinh dành cho việc đọc sách tại thư viện	15 phút/lần	45 phút/lần	+30 phút

Qua bảng kết quả trên cho thấy số lượng học sinh đến thư viện tăng đáng kể, chứng tỏ các biện pháp chỉ đạo đã tạo ra tác động tích cực. Tần suất mượn sách và thời gian đọc sách trung bình tăng cao, thể hiện sự quan tâm của học sinh đối với tài liệu trong thư viện. Số học sinh đọc sách theo chủ đề và câu lạc bộ đọc sách thu hút nhiều học sinh hơn, giúp hình thành thói quen đọc sách. Đọc sách đã giúp cho học sinh có một lối sống lành mạnh, tránh xa các tệ nạn xã hội, góp phần giáo dục toàn diện học sinh, giúp các em trở thành những con người có ích cho xã hội.

III.KẾT LUẬN VÀ KIẾN NGHỊ

1. Kết luận

Chỉ đạo nâng cao hiệu quả văn hóa đọc cho học sinh trường THCS góp phần tích cực vào việc phát triển các phẩm chất, năng lực, phát triển toàn diện cho học sinh, khi tổ chức các hoạt động cho học sinh cần lưu ý:

- Khi công nghệ thông tin phát triển mạnh mẽ như hiện nay, nguồn sách, báo, truyện trong thư viện phải dồi dào, phong phú, giáo viên và học sinh có thể thường xuyên đến thư viện mượn sách, báo truyện đọc phục vụ mục đích học tập, giải trí từ đó hình thành ý thức tự học cho mỗi học sinh. Giúp các em hình thành những phẩm chất đạo đức tốt đẹp như lòng trung thực, nhân ái, trách nhiệm và tinh thần kỷ luật. Đồng thời tránh xa những tác động tiêu cực từ mạng xã hội hoặc các hình thức giải trí kém lành mạnh sẽ góp phần cải thiện chất lượng dạy và học trong nhà trường, tạo nền tảng vững chắc cho sự phát triển toàn diện của học sinh.

- Tổ chức các hoạt động đọc sách phong phú, đa dạng có tính giáo dục, đúng chủ điểm, phù hợp với tâm sinh lý lứa tuổi, thu hút được nhiều học sinh tham gia, tạo không khí thân thiện vui tươi lành mạnh làm cho các em học sinh thêm yêu thư viện, mỗi lần đến với thư viện là một niềm vui, hạnh phúc. Điều đó đòi hỏi nhân viên thư viện không ngừng tìm tòi, xây dựng và phát triển hệ thống thư viện hiện đại, đa dạng hóa nguồn tài liệu và đổi mới hình thức tổ chức hoạt động đọc sách, tránh lặp đi lặp lại một vài hoạt động.

- Cùng với sự quan tâm, hỗ trợ của Ban giám hiệu nhà trường và các đoàn thể trong trường, nhân viên thư viện phải thường xuyên tự học, tự rèn luyện để nâng cao phẩm chất đạo đức, trình độ chuyên môn nghiệp vụ, tích cực sáng tạo trong việc đổi mới phương pháp đọc sách cho học sinh, thực sự yêu nghề, mến trẻ.

- Người chỉ đạo nâng cao văn hóa đọc cho học sinh trong trường THCS phải có nhiệt huyết, năng động, sáng tạo, xây dựng kế hoạch phù hợp với tình hình của nhà trường, địa phương và phù hợp với sự phát triển của đất nước.

2. Kiến nghị

- Các cấp chính quyền, các tổ chức đoàn thể xã hội tiếp tục quan tâm, phối kết hợp với nhà trường trong công tác xã hội hóa nguồn ngân sách đầu tư cho thư viện, để thư viện có thêm nhiều sách, truyện, luôn là nơi học sinh mong muốn được đến mượn sách, đọc sách góp phần giáo dục toàn diện cho học sinh.

- Phòng giáo dục tổ chức các lớp bồi dưỡng, tập huấn về công tác thư viện trong trường THCS. Tổ chức giao lưu các trường trên địa bàn phường

hoặc trong cùng khu vực có điều kiện học hỏi kinh nghiệm, thực hiện tốt công tác thư viện.

- Các đồng chí giáo viên môn Ngữ văn phải thực hiện tốt vai trò cố vấn, tổ chức trong các hoạt động đọc sách, cuộc thi của thư viện.

Trên đây là một số biện pháp chỉ đạo tôi đã thực hiện nhằm nâng cao hiệu quả văn hóa đọc sách và phát triển toàn diện cho học sinh trong trường THCS. Tôi rất mong nhận được ý kiến đóng góp của đồng nghiệp để văn hóa đọc của học sinh trong nhà trường ngày càng tăng cả về chất và lượng, đáp ứng kịp thời yêu cầu chương trình GDPT 2028.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020). *Chiến lược phát triển giáo dục 2020-2030*.
2. Nguyễn Văn Hòa (2018). *Văn hóa đọc trong giáo dục*. NXB Giáo dục Việt Nam.
3. UNESCO (2005). *Reading Culture and Education*. Báo cáo quốc tế về văn hóa đọc.
4. “Phương pháp đọc sách hiệu quả”, Nhà xuất bản thế giới
5. Phạm Văn Đồng, “Văn hóa và đổi mới”, Nhà xuất bản chính trị quốc gia sự thật.
6. Phạm Văn Quyết, Nguyễn Quý Thanh. Phương pháp nghiên cứu xã hội học. – H.: Đại học Quốc gia Hà Nội, 2004.
7. Hồ Quý Truyen (1964), “*Bàn về cách đọc sách và tự học*”, Nhà xuất bản văn hóa Nghệ thuật, Hà Nội.
8. Nguyễn Hữu Viêm (2009), “Văn hóa đọc và phát triển văn hóa đọc ở Việt Nam”
9. Nguyễn Như Ý, Trần Chí Đạt, Võ Thế Quân, Vũ Thùy Dương, Học đọc sách và sáng tạo, Nhà xuất bản Thông tin và truyền thông.

<https://bqllang.gov.vn/tin-tuc/tin-tong-hop/1250-h-ch-t-ch-v-i-v-n-d-d-c-sach-va-t->